

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 25CoP/8/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4421205301
Dátum vydania rozhodnutia: 29. 03. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Mária Malíková
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2023:4421205301.1

Uznesenie

Krajský súd v Nitre v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Márie Malíkovej a členiek senátu JUDr. Lýdie Gálisovej a JUDr. Sone Vackovej, vo veci starostlivosti o maloleté deti: J. T., nar. XX. XX. XXXX a C. T., nar. XX. XX. XXXX, bytom u matky, zastúpené kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Nové Zámky, deti rodičov: otec T. T., nar. XX. XX. XXXX, bytom R. XX, B., t.č. M. X, M., zastúpený JUDr. Pavlom Gráčikom, advokátom so sídlom Farská 40, Nitra a matka Q. T., nar. XX. XX. XXXX, bytom R. XX, B., zastúpená Mgr. Janou Bartošovou, advokátkou so sídlom Kukučínova 23, Šurany, o návrhu otca na zníženie výživného a úpravu styku s maloletými deťmi, o odvolaní oboch rodičov maloletých detí proti rozsudku Okresného súdu Nové Zámky (ďalej „súd prvej inštancie“) zo dňa 04. októbra 2022 č.k. 8P/145/2021-420 (ďalej „rozsudok súdu prvej inštancie“), takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti, týkajúcej sa zníženia výživného (výrok I.) a v časti trov konania (výrok III.), z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie zmenil rozsudok Okresného súdu Nové Zámky č. k. 8P/174/2020-102 zo dňa 26. 02. 2021 v časti o výške výživného na maloleté deti J. a C. T. tak, že výživné na maloletého J. znížil zo sumy 200 eur mesačne na sumu 150 eur mesačne a na maloletého C. zo sumy 200 eur mesačne na sumu 130 eur mesačne, počnúc 03. 12. 2021. Konanie o návrhu otca v časti úpravy styku s maloletými deťmi zastavil. O náhrade trov konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

1.1. Za preukázaný mal skutkový stav, z ktorého zistil, že rozsudkom súdu prvej inštancie č.k. 8P/174/2020-102 zo dňa 26. 02. 2021, ktorým súd manželstvo rodičov maloletých detí rozviedol, schválil rodičovskú dohodu, v zmysle ktorej boli maloleté deti zverené do starostlivosti matky a otec bol zaviazaný na platenie výživného na každé dieťa po 200 eur mesačne. Matka v tom čase bola zamestnaná a jej priemerný mesačný čistý príjem bol 507,15 eura. Otec v tom čase bol nezamestnaný, podľa jeho vyjadrenia nemal žiadny príjem pričom uviedol, že predtým pracoval v M. a plánuje odísť za prácou do zahraničia. Obaja rodičia boli bez ďalších vyživovacích povinností. Podaným návrhom sa otec detí domáha zníženia jeho vyživovacej povinnosti dôvodiac zmenou okolností a podstatným znížením jeho príjmu.

1.1.2. Príjem otca sa v porovnaní s rokom 2021 zvýšil, nakoľko v tom čase nemal príjem a v súčasnej dobe je otec živnostníkom. Priemerný mesačný čistý príjem je 368 eur. V čase posledného rozhodovania otec býval so svojou partnerkou v nájomnom byte, mal výdavky na nájomné 480 eur mesačne, leasing auta 230 eur mesačne, telefón 100 eur mesačne. Spolu s manželkou vlastnili v BSM rodinný dom a mali jedno auto. V súčasnosti výdavok na bývanie hradí jeho partnerka, má len bežné výdavky (okrem výdavkov spojených s podnikaním so svojou partnerkou). V súčasnosti otec nemá žiadny nehnuteľný ani hnutelný majetok väčšej hodnoty. Otcovi ďalšia vyživovacia povinnosť nepridbala.

1.1.3. Príjem matky sa v porovnaní s rokom 2021 zvýšil, pretože matka v čase posledného rozhodovania mala príjem priemerne 507,15 eura. V súčasnej dobe je matka zamestnaná a jej priemerný mesačný čistý príjem je 679,41 eura. V čase rozhodovania o rozvode spolu s manželom vlastnili v BSM rodinný dom, mali jedno auto. Mesačné výdavky matka v tom čase uviedla na elektrinu 257,90 eura, vodu 11 eur mesačne, splácala dva úvery, všetky výdavky okrem stravy boli vo výške 770 eur mesačne. Aktuálne má mesačné výdavky na elektrinu 256,90 eura, vodu 11 eur, internet 14 eur, RTVS 4,64 eura, smetné 6,25 eura, hypotéka 238,38 eura, okrem toho ostatné výdavky na stravu, drogériu, mobil. V súčasnosti je rodinný dom v jej výlučnom vlastníctve, hnutelný majetok väčšej hodnoty nevlasťní. Matke ďalšia vyživovacia povinnosť nepridala.

1.1.4. Maloleté deti aj v čase poslednej úpravy navštevovali základnú školu. Z rozpisu výdavkov na maloleté deti v čase posledného rozhodovania o výživnom vyplýva, že ročné výdavky na obe maloleté deti boli vo výške 1 745 eur ročne, čo je mesačne na jedno dieťa 72,71 eura. Z aktuálneho rozpisu výdavkov na maloleté deti, ktoré doručila súdu matka vyplýva, že výdavky sú vo výške 507,22 eura mesačne na jedno dieťa. Po odpočítaní alikvótnej čiastky maloletých detí na bývanie vo výške 188,72 eura, sú v súčasnosti mesačné výdavky na jedno dieťa vo výške 318,50 eura.

1.2. Otec navrhuje znížiť výživné na celkovú sumu 100 eur mesačne na obe deti.

1.3. Po právnej stránke napadnutý rozsudok odôvodnil ustanoveniami § 62 ods. 1, ods. 2, ods. 4, ods. 5, § 75 ods. 1, § 78 zákona číslo 36/2005 Z.z. o rodine v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rodine“), § 29 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku (zákon číslo 161/2015 Z.z., ďalej len „CMP“).

1.4. Konštatoval, že od poslednej úpravy práv a povinností rodičov k maloletým deťom došlo k zmene pomerov tak na strane rodičov detí, ako aj na strane maloletých detí.

1.4.1. Maloleté deti mali v čase rozvodu manželstva ich rodičov 11 a 10 rokov. Naďalej navštevujú školské zariadenie, maloletý J. je žiakom 6. ročníka základnej školy a maloletý C. žiakom 4. ročníka základnej školy v B.. So zvyšujúcim sa vekom maloletých detí a ich nástupom do vyšších ročníkov školy preukázateľne súvisia aj zvyšujúce sa výdavky na zabezpečovanie nielen ich bežných potrieb, ale aj vyššie výdavky na ich ďalšie odôvodnené potreby.

1.4.2. Na strane otca došlo k zmene pomerov, ktorá odvodňuje zníženie jeho vyživovacej povinnosti k maloletým deťom. V čase ostatného rozhodnutia otec deklaroval, že nemá príjem. Rodičia sa dohodli na výživnom na každé dieťa vo výške 200 eur, pričom otec na uvedenú výšku výživného podľa jeho vyjadrenia pristúpil z dôvodu, že mal prisľúbenú prácu v zahraničí, kde mal dosahovať príjem vo výške cca. 2 000 eur, tak ako tomu bolo i v minulosti. Z dôvodu pandémie otec nedostal prácu v zahraničí, najskôr sa zamestnal na P. u zamestnávateľa T. Y. P. Q. Y., kde pracoval od 01. 05. 2021 do 31. 05. 2021 a základ dane mal vo výške 651,16 eura. Pracovný pomer s týmto zamestnávateľom však otec ukončil z dôvodu nízkeho príjmu vo výške minimálnej mzdy. Otec maloletých detí je v súčasnosti živnostníkom, má len bežné výdavky na oblečenie, hygienické potreby a mobil. Býva so svojou priateľkou, jej rodičmi a maloletým dieťaťom priateľky, ktoré je zverené do striedavej osobnej starostlivosti v byte, ktorý patrí rodičom jeho priateľky. Celkové náklady na bývanie sú vo výške 500 eur, ktoré hradí jeho priateľka - ktorá dosahuje priemerný čistý mesačný príjem v sume 470,65 eura a jej rodičia prispievajú do nákladov domácnosti nákupom potravín. Vzhľadom na to, že výdavky na bývanie hradí jeho priateľka, nie je ich možné zahrnúť do výdavkov otca. Vykonaným dokazovaním bolo preukázané i to, že otec má aktuálne pravidelný príjem z podnikania vo výške 380 eur, nevlasťní žiadnu nehnuteľnosť ani huteľnosť väčšej hodnoty, čím bol založený dôvod na zníženie jeho vyživovacej povinnosti. Hoci došlo k zvýšeniu príjmov na jeho strane, v konaní však nebolo preukázané, že by otec disponoval dostatkom finančných prostriedkov alebo majetkom, aby si plnil svoju vyživovaciu povinnosť k maloletým deťom v pôvodnej výške (na každé dieťa vo výške 200 eur mesačne). Súd je toho názoru, že nikoho nemožno nútiť, aby vykonával prácu v zahraničí, na druhej strane však nie je však možné súhlasiť s rozhodnutím otca začať podnikat' v čase pandémie a to najmä v gastrosektore, ktorý v tomto období stagnoval. Čo sa však týka potenciality jeho príjmu, vzhľadom na jeho vek, dobrý zdravotný stav, vzdelanie a doterajšiu prax kuchára, otec je schopný dosahovať vyšší príjem, t.j. aspoň minimálnu mzdu (tak, ako tomu bolo u posledného zamestnávateľa). Súd mal preukázané, že v okrese M. (v mieste súčasného bydliska otca) je dostatok voľných pracovných miest v pozícii kuchár - čašník, preto pokiaľ by sa otec zamestnal v

riadnom pracovnom pomere, mohol by dosahovať aspoň minimálnu mzdu v súčasnosti vo výške 623 eur, čo je po odpočítaní odvodov cca 530 eur a tak si riadne plniť svoju vyživovaciu povinnosť voči maloletým deťom.

1.4.3. Súd prvej inštancie ďalej dospel k záveru, že aj na strane matky maloletých detí došlo k zmene pomerov, jej príjem sa zvýšil. Zmena nastala i v jej majetkových pomeroch, keď po vyporiadaní BSM po rozvode sa stala vlastníčkou rodinného domu, ktorý je zaťažený hypotékou. Naďalej v ňom žije s maloletými deťmi.

1.5. Z uvedených dôvodov pri určení výšky zníženého výživného súd prvej inštancie vychádzal jednak z potenciálneho príjmu a majetkových pomerov otca, ako aj príjmových a majetkových pomerov matky na jednej strane a na strane druhej z odôvodnených potrieb maloletých detí (strava detí v škole i doma, oblečenie a obuv, školské pomôcky, mobilný telefón, mesačne spolu vo výške 240 eur). Značnú časť výdavkov na deti, deklarovaných matkou, tvorí ich alikvótna časť na bývanie (100 eur/dieťa, + alikvótna časť hypotéky 98,90 eur/dieťa, spolu 208,90 eur/dieťa). Súd neuznal alikvótnu časť maloletých detí z hypotéky, nakoľko má za to, že pokiaľ pri vyporiadaní BSM matke zostal rodinný dom a prebrala na seba záväzok z hypotéky, nemala by na otca nepriamo prenášať zodpovednosť za svoje rozhodnutie a splácanie úveru pretavovať do výživného. V konečnom dôsledku po splatení hypotéky vlastníčkou rodinného domu bez úverového zaťaženia bude matka. Je nepochybné, že matka po rozvode manželstva musela zabezpečiť adekvátne bývanie maloletým deťom i sebe, avšak musela a aj naďalej musí zvážiť svoju finančnú situáciu a bytovú otázku prispôbiť svojmu príjmu, schopnostiam a možnostiam. Z uvedeného dôvodu súd hypotéku na dom zohľadnil vo výdavkoch matky. Pozornosť súdu však neušla ani tá skutočnosť, že matka uviedla výdavky na jedno maloleté dieťa vo výške 507,22 eura na mesiac a celkové náklady na bývanie vo výške 701,17 eura, čo je spolu suma 1715,61 eura mesačne, pričom jej priemerný mesačný čistý príjem je vo výške 679,31 eura, preto ňou deklarované výdavky považuje súd za nadhodnotené, resp. deklarovaný príjem za nereálny. Taktiež zvýšenie výdavkov na maloleté deti zo sumy 72,71 eura mesačne na sumu 318,50 eura (v oboch prípadoch bez alikvótnej čiastky z položky na bývanie) v priebehu 20 mesiacov, považoval za nereálne.

1.6. Otec žiadal znížiť výživné najmenej od 01. 03. 2021 (čiže aj spätne od podania návrhu), súdu však žiadnym spôsobom nepreukázal dôvody hodné osobitného zreteľa, ktoré by odôvodňovali zníženie výživného od dátumu skoršieho, ako bol návrh podaný. Z uvedených dôvodov súd teda znížil výživné na obe maloleté deti od podania návrhu. Apeloval na otca, aby využil všetky dostupné spôsoby informovania sa na voľné pracovné miesta a tým sa čím skôr zaradil riadne do pracovného života tak, aby sa mohol podieľať adekvátnou výškou výživného na životnej úrovni maloletých detí až do času, kým deti nebudú schopné samé sa živiť. V zmysle vyššie zistených skutočností dospel súd preto k záveru, že podstatná zmena pomerov na strane otca (nerealizácia zamestnania v zahraničí) mu od podania návrhu nedovoľuje prispievať na výživu maloletých detí výživným na každé vo výške 200 eur mesačne. Súd sa však nestotožnil s otcom navrhovaným zníženým výživným 100-120 eur mesačne na obe deti. Ak by otec nebol ukončil zamestnanie u posledného zamestnávateľa v snackbare, bol by schopný si plniť vyživovaciu povinnosť k maloletým deťom vo výške 150 eur a 130 eur mesačne tak, ako stanovil súd. Súd preto znížil vyživovaciu povinnosť otca od podania návrhu dňa 03. 12. 2021 na sumu 150 eur a 130 eur mesačne, ktoré sumy súd považuje za primerané k odôvodneným potrebám detí ako i súčasným schopnostiam, možnostiam otca aj s prihliadnutím na to, že nemá ďalšiu vyživovaciu povinnosť a s apelom na možnosti otca v súvislosti s riadnym zaradením sa do pracovného procesu a dosahovaním adekvátneho príjmu. Na záver súd dodáva, že v rámci riešenia majetkových vzťahov v manželstve bolo taktiež i zo strany matky potrebné adekvátne vyhodnotiť čerpanie finančných prostriedkov s ohľadom najmä na to, že rodič je v prvom rade povinný sa postarať o svoje dieťa a zabezpečiť mu primeranú životnú úroveň, na ktorú má dieťa právo v zmysle § 62 ods. 2 Zákona o rodine. Nie je správne, aby zo strany rodičov maloletých detí dochádzalo k prevzatiu finančných záväzkov, ktoré ich môžu neprimerane zaťažiť. Výživné na maloleté dieťa má prednosť pred inými výdavkami rodičov (§62 ods. 5 veta prvá Zákona o rodine).

1.7. Z dôvodu spät'vzatia návrhu otcom maloletých detí na úpravu jeho styku s deťmi, súd prvej inštancie konanie o tomto návrhu zastavil.

1.8. O trovách konania súd rozhodol podľa § 52 Civilného mimosporového poriadku.

2. Rozsudok súdu prvej inštancie napadla odvolaním matka maloletých detí, a to v časti Dôvodil tým, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam (§ 365 ods. 1 písm. f/ CSP) a rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 365 ods. 1 písm. h/ CSP).

2.1. Matka maloletých detí namieta, že súd prvej inštancie nekonal v záujme maloletých detí, keď znížil výživné otca. Dôvodí, že otec sa vyhýba plneniu vyživovacej povinnosti, matka tak musí znáša všetky výdavky a popritom im zabezpečovať aj osobnú starostlivosť. Nie je pravdou, že súhlasila so znížením výživného na sumu 150 eur mesačne. Taktiež nesúhlasí so záverom súdu prvej inštancie o nadhodnotení výdavkov, pričom nekonkretizuje ktoré výdavky považuje za nadhodnotené. V tomto smere závery súdu sú svojvoľné, arbitrárne a nepreskúmateľné. Taktiež nie je zrejmé, akým spôsobom sa súd prvej inštancie dopracoval k sume 318,50 eura ako uznané oprávnené výdavky na jedno maloleté dieťa, tento záver nie je preskúmateľný. Nestotožnila sa ani so záverom súdu prvej inštancie, keď medzi výdavky súd nezahrnul aspoň pomernou časťou náklady na energie a to najmä vo vzťahu, keď došlo k výraznému nárastu cien.

2.2. Matka maloletých detí ďalej dôvodí, že k zníženiu výživného došlo v čase výrazného nárastu cien vo všetkých smeroch, v dôsledku čoho nie je správny záver súdu prvej inštancie o tom, že nedošlo k zmene pomerov vo výdavkoch na maloleté deti.

2.3. Namieta i záver súdu prvej inštancie o jej skutočnom príjme, ktorý súd prvej inštancie vyhodnotil ako skreslený. Matka uviedla, že s výdavkami jej pomáhajú rodičia, bez ktorých by nedokázala deťom zabezpečiť potrebnú starostlivosť.

2.4. Za absolútne neadekvátny považuje záver súdu prvej inštancie o tom, že matka má zväziť zmenu bývania, keďže vyporiadaním BSM na seba prevzala záväzok v podobe rodinného domu. Je to práve matka, ktorá deťom finančne zabezpečuje väčšinu ich potrieb a všetku osobnú starostlivosť. Otec má podližnosti na výživnom v sume 3 200 eur, je voči nemu vedené trestné stíhanie. Ak by aj matka zmenila bývanie, deti by vytrhla z prostredia, ktoré považujú za svoj domov, žiadnym spôsobom by neušetřila, nakoľko aj ceny nájomov sú vyššie, ako hypotéka, ktorú matka aktuálne hradí.

2.5. Matka nesúhlasí s tým, aby súd dlhodobo podporoval nezodpovedné správanie otca tým, že mu zníži výživné len preto, že sa vyhovára, že výdajné okienko pizzerie, ktorú má vo vlastníctve so svojou priateľkou, nie je schopné užiť dve dospelé osoby a dve jeho maloleté deti a jedno maloleté dieťa otcovej priateľky. Súd prvej inštancie vôbec nezvážil podnikateľský plán otca, ktorý sa stále vyhovára na Covid. Taktiež nezvážil jeho príjem 380 eur mesačne, ktorý je krajne nepravdepodobný a matka spochybňuje, že by otec pred súdom priznal skutočnú výšku svojho príjmu. V tomto smere aj kolízny opatrovník vyjadril presvedčenie, že príjmy otca sú podstatne vyššie, ako deklaruje súdu.

2.6. Nesúhlasí so záverom súdu prvej inštancie, že potencionálnym príjmom otca má byť len minimálna mzda. Otec má časovo oveľa viac priestoru venovať sa práci, ako matka, ktorá sa osobne stará o maloleté deti. Otec je vyštudovaný kuchár-čaišník, v ktorom odbore má odpracovaných viac ako 20 rokov, má absolvovaný zväračský kurz. Záver súdu považuje za arbitrárny, nezodpovedajúci skutočnému stavu. Je zdravý, v produktívnom veku, nič mu nebráni riadne sa zamestnať, nájsť si adekvátnu prácu tak, aby dosahoval príjem, z ktorého bude mať možnosť platiť výživné vo výške po 200 eur na každé dieťa.

2.7. Nestotožnila sa ani so záverom súdu o znížení výživného odo dňa podania návrhu. Výživné vo výške po 200 eur mesačne na každé dieťa je nevyhnutné na zabezpečenie aspoň základných potrieb maloletých detí. Otec má dostatočné možnosti uplatniť sa na trhu práce tak, aby bol schopný hradiť toto výživné svojim deťom.

2.8. Navrhuje rozsudok súdu prvej inštancie zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

3. Rozsudok súdu prvej inštancie v časti určenej výšky zníženého výživného (výrok I.) napadol odvolaním aj otec maloletých detí. Dôvodil tým, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam (§ 365 ods. 1 písm. f/ CSP) a rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 365 ods. 1 písm. h/ CSP).

3.1. Otec detí dôvodí tým, že súd prvej inštancie správne dospel k záveru, že na jeho strane nastala taká zmena pomerov, ktorá odôvodňuje zníženie jeho vyživovacej povinnosti. Z objektívnych dôvodov (pandémia) sa nemohol vrátiť do M. a to aj napriek jeho snahe. Preto si hľadal prácu na P..

3.2. Poukázal na potencialitu príjmu matky, keď matka maloletých detí má absolvovaný kurz pedikúry. Ak by matka detí využila svoj pracovný potenciál, t.j. ak by sa zamestnala v zamestnaní, ktoré zodpovedá jej ukončeným kurzom, mala by zrejme vyšší príjem a maloleté deti mali zabezpečenú vyššiu životnú úroveň. Ďalej namieta, prečo matka detí neprispôsobí bytovú otázku v súvislosti s jej finančnými možnosťami. Namieta, že nie je spravodlivé jemu priznať povinnosť nájdenia si výnosnejšej práce a neurobiť tak aj vo vzťahu k matke detí. Matka maloletých detí umelo udržiava zbytočne nákladný životný štýl, nevykonala žiadne kroky k tomu, aby sa ňou deklarovaná zlá finančná situácia zmenila k lepšiemu, čím by mohla zabezpečiť lepší život svojim deťom namiesto toho, aby požadovala vysoké výživné od neho.

3.3. Nesúhlasí so znížením výživného na sumu 150 a 130 eur. Dodal, že si je vedomý, že pracuje ako kuchár a ak by pracoval v rámci pracovného pomeru, mohol by dosahovať vyšší príjem. Namieta, že ak je možné s ohľadom na zásadu potenciality určiť jeho príjem, je možné takto určiť aj výšku primeraného výživného, maximálne vo výške 30% z potencialného príjmu povinného rodiča, t.j. z príjmu 568,97 eura to predstavuje sumu maximálne 170,69 eura, teda 85,35 eura na každé dieťa. Navyše pri výživnom na dve maloleté deti, by malo ísť iba o výšku zodpovedajúcu cca 25% príjmu, t.j. vo výške 142,24 eura na obe deti spolu.

3.4. Žiada preto, aby odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že určí otcovi vyživovaciu povinnosť najviac vo výške 142,24 eura na obe deti, t.j. 71,12 eura na jedno dieťa.

4. Kolízny opatrovník v podanom vyjadrení k odvolaniu rodičov maloletých detí navrhol návrh otca na zníženie výživného zamietnuť. Poukázal na skutočnosť, že posledná úprava výživného bola v roku 2020, pričom sa podstatne zmenili pomery hlavne na strane maloletých detí a to v tom smere, že sú vekovo staršie a vzrástli aj náklady v súvislosti so zabezpečovaním ich základných životných a osobných potrieb.

5. Otec maloletých detí v písomnom vyjadrení k vyjadreniu kolízneho opatrovníka poznamenal, že jediným kritériom na určenie výšky výživného je plynutie času, stúpajúci vek detí a rastúce náklady na život. Kolízny opatrovník však opomenul zákonné kritériá pre určenie vyživovacej povinnosti, a to schopnosti, možnosti a majetkové pomery rodičov.

6. Krajský súd v Nitre, ako súd odvolací (§ 34 zákona číslo 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok, ďalej len „CSP“), po zistení, že odvolanie bolo podané oprávnenou stranou, v zákonom stanovenej lehote na podanie odvolania (§ 359 CSP, § 362 ods.1 CSP) a zistení, že spĺňa náležitosti § 363 CSP, neviazaný dôvodmi odvolania (§ 66 zákona číslo 161/2015 Z.z. Civilný mimosporový poriadok, ďalej len „CMP“), neviazaný rozsahom odvolania (§ 65 CMP), prejednal obe odvolania bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods.1 CSP), a dospel k záveru, že obe odvolania sú čiastočne dôvodné. Súd prvej inštancie nedostatočne zistil skutkový stav veci a následne vec nesprávne posúdil, z ktorého dôvodu odvolací súd podľa § 389 ods. 1 písm. c/ CSP napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a podľa § 391 ods. 1 CSP mu vec vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

7. Predmetom konania na súde prvej inštancie bol návrh otca na zmenu úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom, návrh na zníženie výživného a úpravu styku. Návrh na zníženie vyživovacej povinnosti zdôvodnil zmenou pomerov, spočívajúcich v podstatnom znížení jeho príjmu. V časti úpravy styku vzal návrh v priebehu konania späť.

7.1. Súd prvej inštancie napadnutým rozsudkom návrh otca na úpravu styku zastavil z dôvodu späťvzatia tohto návrhu, znížil vyživovaciu povinnosť otca na maloleté deti zo sumy 200 eur na sumu 150 eur na maloletého J. a zo sumy 200 eur na sumu 130 eur mesačne na maloletého C.. Prihliadol na súčasné reálne zárobkové možnosti otca ale tiež na potencialitu jeho príjmov, teda príjem, ktorý by mohol dosahovať vzhľadom na svoj vek, vzdelanie, situáciu na trhu práce.

7.2. Otec maloletých detí sa nestotožnil s rozsudkom súdu prvej inštancie v časti zníženia jeho vyživovacej povinnosti, pričom namietal, že ani túto výšku nie je schopný zo svojho príjmu platiť.

7.3. Matka maloletých detí namietala zníženie vyživovacej povinnosti otca, dôvodila, že na sume 200 eur sa dohodli pri rozvode manželstva v roku 2021, maloleté deti majú zvýšené náklady v súvislosti s ich rastom, zdražovaním energií a potravín. Namietala tiež, že súd prvej inštancie nezohľadnil jej osobnú starostlivosť o maloleté deti.

7.4. Predmetom odvolacieho konania bola teda iba výrok napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie, ktorým znížil vyživovaciu povinnosť otca na maloleté deti a súvisiaci výrok o náhrade trov konania (I. a III. výrok napadnutého rozsudku). V zastavujúcej časti odvolanie podané nebolo.

8. Podľa § 62 ods. 1 Zákona o rodine, plnenie vyživovacej povinnosti rodičov k deťom je ich zákonná povinnosť, ktorá trvá do toho času, kým deti nie sú schopné samé sa živiť.

Podľa § 75 ods. 1 Zákona o rodine, pri určení výživného prihliadne súd na odôvodnené potreby oprávneného, ako aj na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného. Na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného prihliadne súd aj vtedy, ak sa povinný vzdá bez dôležitého dôvodu výhodnejšieho zamestnania, zárobku, majetkového prospechu; rovnako prihliadne aj na neprimerané majetkové riziká, ktoré povinný na seba berie.

9. Zákonná povinnosť rodičov plniť vyživovaciu povinnosť deťom vzniká narodením a trvá do času, kým dieťa nie je schopné sa samo živiť a uspokojovať svoje odôvodnené potreby. Odôvodnené potreby dieťaťa sú bezprostredne ovplyvňované schopnosťami, možnosťami a majetkovými pomermi rodičov. Ak sú reálne možnosti, schopnosti a majetkové pomery rodičov obmedzené, sú odôvodnenými len bežné potreby dieťaťa, ktoré nepresahujú základnú mieru všetkých potrieb nevyhnutných pre život kultúrneho človeka. Ak sú reálne možnosti a schopnosti rodičov väčšie, odôvodnenými sú aj ďalšie potreby dieťaťa, vrátane tvorby úspor, ktoré síce nie sú nevyhnutné, ale so zreteľom na okolnosti konkrétneho prípadu sú prospešné pre všestranný vývoj dieťaťa. Pre určenie výšky výživného pre dieťa sú rozhodujúce reálne zárobkové možnosti a schopnosti rodičov, ktoré sú dané nielen subjektívnymi vlastnosťami (fyzickou zdatnosťou, úrovňou vzdelania, pracovnými skúsenosťami a pod.), ale aj okolnosťami objektívneho charakteru.

10. V zmysle § 75 ods. 1 Zákona o rodine, súd pri určovaní výšky výživného prihliada na jednej strane na odôvodnené potreby oprávneného a na druhej strane na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného. Pre náležité zhodnotenie schopností, možností a majetkových pomerov na strane povinného, resp. povinných (obaja rodičia majú vyživovaciu povinnosť k maloletým deťom) je potrebné zistiť predovšetkým okruh osôb, ktoré sú povinné poskytovať oprávnenému výživné, faktické príjmy oboch rodičov, ktoré dosahujú v čase súdneho konania, resp. ich potencionálne príjmy, majetkové pomery rodičov vo všeobecnosti (každého osobitne), s prihliadnutím na jeho životný štandard, počet, druh, výšku a dôvodnosť iných vyživovacích povinností každého povinného a tiež ich zárobkové možnosti podľa príjmov z obdobia pred zmenou zamestnania. Obe kritériá uvedené v § 75 Zákona o rodine, t.j. odôvodnené potreby oprávneného a schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného veľmi úzko súvisia a vzájomne sa podmieňujú. Odôvodnené potreby dieťaťa do značnej miery závisia od schopností a možností rodičov, pričom pri určení výživného sa vychádza zo zásady, že životná úroveň dieťaťa sa má prispôbiť životnej úrovni ostatných členov rodiny. Preto, ak rodičia majú vďaka svojim schopnostiam, možnostiam a majetkovým pomerom vyšší štandard, premietne sa to aj do odôvodnených potrieb detí. Schopnosti a možnosti rodičov posudzuje súd najmä z hľadiska toho, aký zárobok alebo iný príjem môže rodič dosiahnuť.

11. Odvolací súd preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie, konanie, ktoré mu predchádzalo, ako aj odvolanie otca a matky maloletých detí v časti zníženia výživného a dospel k záveru, že rozhodnutie súdu prvej inštancie bolo vydané predčasne, keď konajúci súd nedostatočne zistil predovšetkým skutočný stav veci. Súd prvej inštancie sa pri rozhodovaní danej veci neriadil zásadami uvedenými v citovaných ustanoveniach zákona o rodine, keď sa nedostatočne zaoberal majetkovými pomermi oboch rodičov maloletého dieťaťa, nezisťoval aktuálny stav ich príjmu a majetkových pomerov. Uspokojil sa iba s potvrdením o príjme matky a to iba za rok 2021, pričom rozsudok bol vyhlásený dňa 4. októbra 2022. U otca vychádzal iba z predloženého daňového priznania za rok 2021, z ktorého nie je možné zistiť skutočný príjem otca z podnikania. V čase rozhodovania súd prvej inštancie nemal aktuálny

prehľad o príjmoch rodičov maloletých detí. Z tohto dôvodu odvolací súd nemal dostatok podkladov a dôkazov či už na potvrdenie, resp. na zmenu napadnutého rozsudku.

11.1. Súd prvej inštancie v napadnutom rozsudku vychádzal jednak z príjmu otca, uvedeného v daňovom priznaní za rok 2021 a z jeho príjmu, ktorý týmto deklaroval, v sume 368 eur a jednak z potencionalného príjmu a to z minimálnej mzdy. Nevysporiadal sa však so skutočnosťou, ako z príjmu 368 eur, o ktorom otec detí deklaruje, že má iba tento príjem, dokáže platiť výživné na maloleté deti 400 eur, dokáže vykonávať živnosť a zabezpečovať svoje osobné potreby, odhliadnuc od toho, že náklady na bývanie má hradiť jeho partnerka. Podľa názoru odvolacieho súdu, nie je príjem, ktorý otec deklaroval - 368 eur, pri vykonávaní živnosti, reálny. Príjmami zo živnosti a súd prvej inštancie nezaoberal, tieto nevyhodnocoval. Za týmto účelom bolo potrebné, aby súd vyžiadal od otca peňažný denník, z ktorého by bolo možné zistiť, aké tržby za predaný tovar, služby mal, aká bola jeho osobná spotreba a až na základe takto zisteného skutkového stavu mohol konštatovať, či je v možnostiach a schopnostiach otca platiť dohodnuté výživné v sume 200 eur na každé dieťa. Je však aj povinnosťou otca detí, ak sa domáha zníženia svojej vyživovacej povinnosti, preukázať svoje tvrdenia. Žiadnym dôkazom však nepreukázal svoju snahu o vrátenie sa do práce v M. Odvolaciemu súdu je jasné a zrejmé, že nie je možné nikoho nútiť, aby šiel pracovať do zahraničia iba z dôvodu zabezpečenia vyššieho príjmu. Ďalej je potrebné, aby súd prvej inštancie prihliadol aj na skutočnosť, že sám dobrovoľne odišiel zo zamestnania v P. kde pracoval iba v mesiaci máj 2021. Samozrejme, u otca maloletých detí je potrebné prihliadnuť a vychádzať z potenciality jeho príjmov. Nie však z príjmu minimálnej mzdy, pričom pri jeho vzdelaní, dĺžky praxe, schopnosti pracovať, ktorá nie je znížená, môže dosahovať aj vyšší príjem.

11.2. Otec v priebehu konania tvrdil, že do zahraničia nemohol odísť pracovať z dôvodu pandémie, avšak v čase pandémie začal podnikať. Pritom z mediálnych prostriedkov bolo známe, že štát práve podnikateľom v čase pandémie, resp. za čas pandémie poskytoval finančnú pomoc. Bolo preto potrebné, aby súd prvej inštancie zisťoval, či otcovi maloletých detí za obdobie pandémie bola poskytnutá takáto pomoc, alebo nie. Aj túto skutočnosť by si vedel overiť z peňažného denníka.

11.3. Z dôvodov odvolania otca vyplýva, že sám je toho názoru, že starostlivosť o maloleté deti, vrátane finančnej, má zabezpečovať matka, ktorá popri svojom príjme má ešte pracovať aj v oblasti, v ktorej mala absolvované kurzy a tak zabezpečiť deťom lepšiu životnú úroveň. Odvolací súd sa s týmto záverom vôbec nestotožnil, považuje ho za mylný, nakoľko vyživovaciu povinnosť voči maloletým deťom majú obaja rodičia. Otec maloletých detí opomenul (ako aj súd prvej inštancie), že časť vyživovacej povinnosti nahrádza matka svojou osobnou starostlivosťou o maloleté deti. Skutočnosť, že túto osobnú starostlivosť matka deťom poskytuje, v konaní nie je sporná.

12. Je nesporné, že vyživovaciu povinnosť voči maloletým deťom majú obaja rodičia rovnakým dielom. Okrem otca, ktorý je povinný z vyživovacej povinnosti, má túto aj matka. Iba časť tejto vyživovacej povinnosti vyvažuje matka osobnou starostlivosťou o maloleté deti. Súd prvej inštancie v napadnutom rozsudku veľmi podrobne sa zaoberal výdavkami matky, ktoré uviedla pred súdom prvej inštancie. Vytýkať matke, že si z BSM ponechala rodinný dom, v ktorom bývala aj so svojimi deťmi ešte pred rozvodom za splácania hypotéky na tento dom, nie je zo strany súdu prvej inštancie správne. Taktiež doporučené, aby matka z dôvodu jej finančnej situácie si zabezpečila iné, menej nákladné bývanie, nie je určite v záujme maloletých detí. Je potrebné prisvedčiť matke, že zmena bývania, prípadne nájomné bývanie nie je menej finančne náročné, ako splácanie hypotéky a navyše, určite nie je v záujme maloletých detí, na ktorý musí súd vždy prihliadať. Maloleté deti v predmetom dome vyrástli, majú v ňom zázemie spolu s matkou a vytrhnúť ich z tohto bývania, nie je práve najlepší spôsob riešenia danej situácie.

12.1. Z vykonaného dokazovania jednoznačne vyplýva, že matka maloletých detí je zamestnaná, má stály pravidelný príjem. Záver súdu prvej inštancie, že aj na jej strane došlo k zmene pomerov a to k zvýšeniu jej príjmu, je predčasný. V prvom rade súd prvej inštancie ku dňu rozhodovania nemal preukázaný príjem matky za rok 2022 a jeho konštatovanie o zvýšenom príjme je preto predčasné. V čase rozvodu manželstva, vo februári 2021 bol príjem matky 507,15 eura. Od marca 2021 do decembra 2021 sa príjem matky pohyboval od 573 eur do 751,27 eura v decembri. Keďže v konaní súd prvej inštancie si nevyžiadal mzdový list matky, nebolo možné zistiť dôvod rozdielnosti príjmov v jednotlivých mesiacoch. Taktiež sa súd prvej inštancie vôbec nevysporiadal s rodinnými prídavkami na deti, ani s daňovým bonusom, ktorý by matka mala poberať. Navýšenie príjmu matky nie je tak výrazné, aby toto

bolo možné považovať za takú zmenu pomerov, ktorá by mala za následok zníženie výživného zo strany povinnej osoby, otca maloletých detí. Ide skutočnosť iba o minimálne zvýšenie, ktoré zrejme nereflektuje na rapidne zvýšenie cien energií, bývania, potravín a iných základných potrieb.

12.2. Súd prvej inštancie sa v napadnutom rozsudku podrobne zaoberal výdavkami matky, ktoré v konaní predložila. Dospel k záveru, že matkou vyčíslené výdavky považuje za nereálne. Nezohľadnil pritom skutočnosť, že matka zabezpečuje osobnú starostlivosť o maloleté deti, ktorá čiastočne nahrádza jej vyživovaciu povinnosť, navyše za situácie, že otec detí dlhuje na výživnom. Odvolaciemu súdu navyše nie je zrejmé, ako súd prvej inštancie dospel k záveru o mesačných výdavkoch na dieťa v sume 318,50 eura. V danom prípade správne súd prvej inštancie prihliadol na hypotéku, ktorú matka spláca, táto suma je výdavkom, ktorý je uznateľným z dôvodu zabezpečovania bývania maloletým deťom. Nie je možné však túto sumu zahrnúť do výdavkov na starostlivosť o deti. Taktiež odvolací súd k námietke matky dodáva, že zohľadnenie zvýšených cien potravín, energií, cien bývania, ošatenia, je potrebné zohľadniť vo výške určeného výživného povinnej osobe.

12.3. Ak súd prvej inštancie na jednej strane vyslovil záver, že nie je možné otca nútiť, aby si zabezpečoval vyšší príjem prácou v zahraničí, s ktorým záverom sa odvolací súd v plnom rozsahu stotožnil, nie je na druhej strane ani možné nútiť matku, aby popri trvalom pracovnom pomere si zabezpečovala ďalší príjem vykonávaním inej činnosti tak, ako to navrhuje otec v podanom odvolaní.

13. K zmene pomerov jednoznačne došlo na strane maloletých detí. Aj keď maloleté deti tak v čase rozvodu manželstva ich rodičov, teda pri prvej úprave výkonu rodičovských práv a povinností, navštevovali základnú školu, túto navštevujú aj v súčasnosti, avšak vo vyššom ročníku. S vekom maloletých detí rastú aj náklady na uspokojenie ich základných potrieb.

14. Na základe nedostatočne zisteného skutkového stavu súdom prvej inštancie v časti návrhu otca na zníženie výživného, odvolací súd nemal dostatok dôkazov na rozhodnutie o podanom odvolaní otca, ani matky, ktoré boli z tohto dôvodu dôvodne podané.

15. V ďalšom konaní sa súd prvej inštancie bude dôsledne zaoberať zmenou pomerov na strane všetkých účastníkov, splnením podmienok pre zníženie výšky výživného otca na maloleté deti (zmena pomerov), predovšetkým si zadováži aktuálny príjem rodičov dieťaťa. Vyžiada si mzdový list matky, vyhodnotí podrobne jednotlivé výdavky uplatnené matkou detí, ako aj prihliadne na opodstatnené výdavky otca. Zároveň bude zisťovať ich majetkové pomery, dôvody skončenia pracovného pomeru otca u predchádzajúcich zamestnávateľov potvrdeniami od týchto zamestnávateľov a vyhodnotí, či sa otec detí sa svojvoľne vzdal výhodnejšieho zamestnania, či k skončeniu pracovného pomeru došlo otcom detí bez vážneho dôvodu. Následne vyhodnotí všetky náklady súvisiace so starostlivosťou o maloleté deti, pričom zohľadní aj osobnú starostlivosť matky. Pri určovaní výšky výživného súd prvej inštancie bude vychádzať nielen z oprávnených a opodstatnených výdavkov súvisiacich so starostlivosťou o maloleté deti, ale aj z možností a schopností každého z rodičov prispievať na túto starostlivosť, prípadne zo zásady potenciality príjmu. Pre zistenie skutočného príjmu otca z vykonávania živnosti bude súd postupovať v zmysle ustanovenia § 63 zákona o rodine, za ktorým účelom si vyžiada peňažný denník. Zároveň je potrebné vyžiadať i stanovisko kolízneho opatrovníka. Až následne v časti zníženia výživného vo veci rozhodne. Rozhodnutie odôvodní v zmysle ustanovenia § 220 CSP tak, aby v prípade podaného odvolania bolo odvolací súdom preskúmateľné. Zároveň v novom rozhodnutí sa bude zaoberať aj dôvodmi otca a matky maloletých detí uvedenými v podaných odvolaniach a rozhodne tiež o trovách konania.

Toto rozhodnutie bolo prijaté odvolacím senátom pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP), v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP). Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), to neplatí, ak je a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).